

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

א. בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה

1

ב. וכן שניטל צומת הגידין נשבר העצם אם רוב הבשר קיים שחיטתו מטהרתו ואם לאו אין שחיטתו מטהרתו.....5

ג. ואלו הן צומת הגידין ... דאגרמא ולבר ... דעילוי ערקומא ... היכא דפרעי טבחי6

ד. צומת הגידין שאמרו מקום שהגידין צומתין בו וממקום שצומתין עד מקום שמתפשטין וכמה אמר אביי ארבעה בטדי בתורא בדקה מאי אמר אביי בליטי12

ה. תלתא חוטי הוו חד אלימא ותרי קטיני ... איפסיק אלימא האיכא רוב מנין איפסיק קטיני האיכא רוב בנין13

ו. בעופות שיתסר חוטי הוו אי פסיק חד מינייהו מרפה.....15

ז. למעלה מן הארכובה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר ואם לאו זה וזה אסור למטה מן הארכובה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר אם לאו אסור ובהמה מותרת ... בעינן רוב עוביו ובעינן רוב הקיפו.....15

ח. עור מצטרף לבשר ... בר גוזלא דרכיך.....18

דף עו.

א. בהמה שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמטה כשרה מן הארכובה ולמעלה פסולה

כבר התבאר לעיל דף נז. שברגל יש לה שלשה פרקים, התחתון נקרא ארכובה הנמכרת עם הראש, מפני שדרך הטבחים לחתוך אותה עם הפרסות כשמפשיטין הבהמה ומוכרין אותה עם הראש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

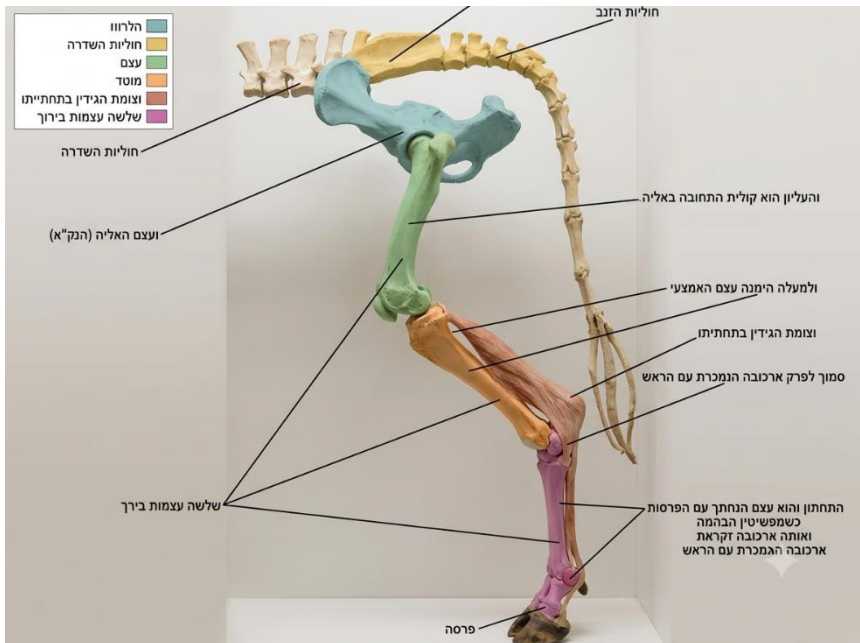
הלכות הדף היומי

מסכת חולין

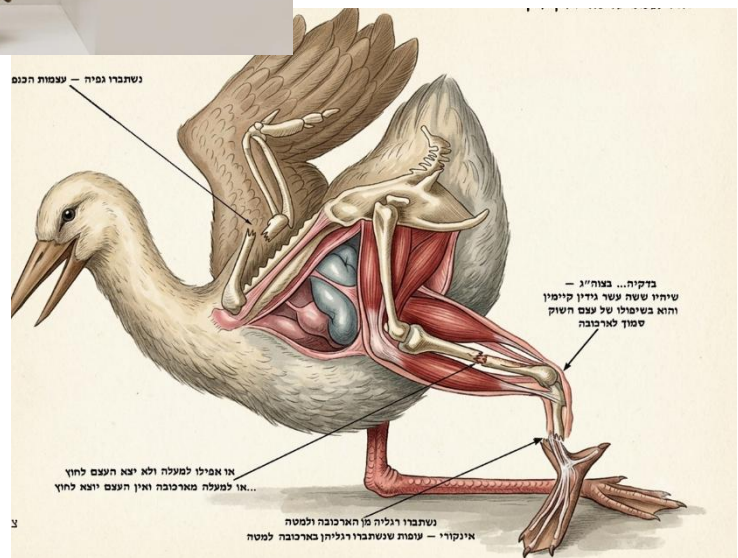
ולמעלה ממנו פרק שני
והוא האמצעי נקרא שוק
וצומות הגידין בתחתיתו
סמוך לארכובה הנמכרת
עם הראש.

ולמעלה ממנו פרק
שלישי הנקרא קולית
והוא מחובר לגוף.

בפרק התחתון בכל

מקום שיחתך בו כשרה מפני
שיכולה להיות, והני מילי
שנחתך בידי אדם, אבל אם
באה לפנינו חתוכה ולא
נעשה בידי אדם י"א¹ שאין
לאוכלה כי אם על ידי צל, ^צ
דחיישינן שמא ע"י נשיכת
נחש נחתך ויש בו סכנת
ארס הנחש וע"י הצליה
תיבדק.

¹ לבוש ותימה הא פסק לקמן לדידן דלא חיישינן גבי מים לגילוי מפני שאין הנחשים מצויין בינינו גם לזה אין
אנו חוששין ומבשירין בלא בדיקה זו ופסקו סותרין זה את זה. הגורת שמואל

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

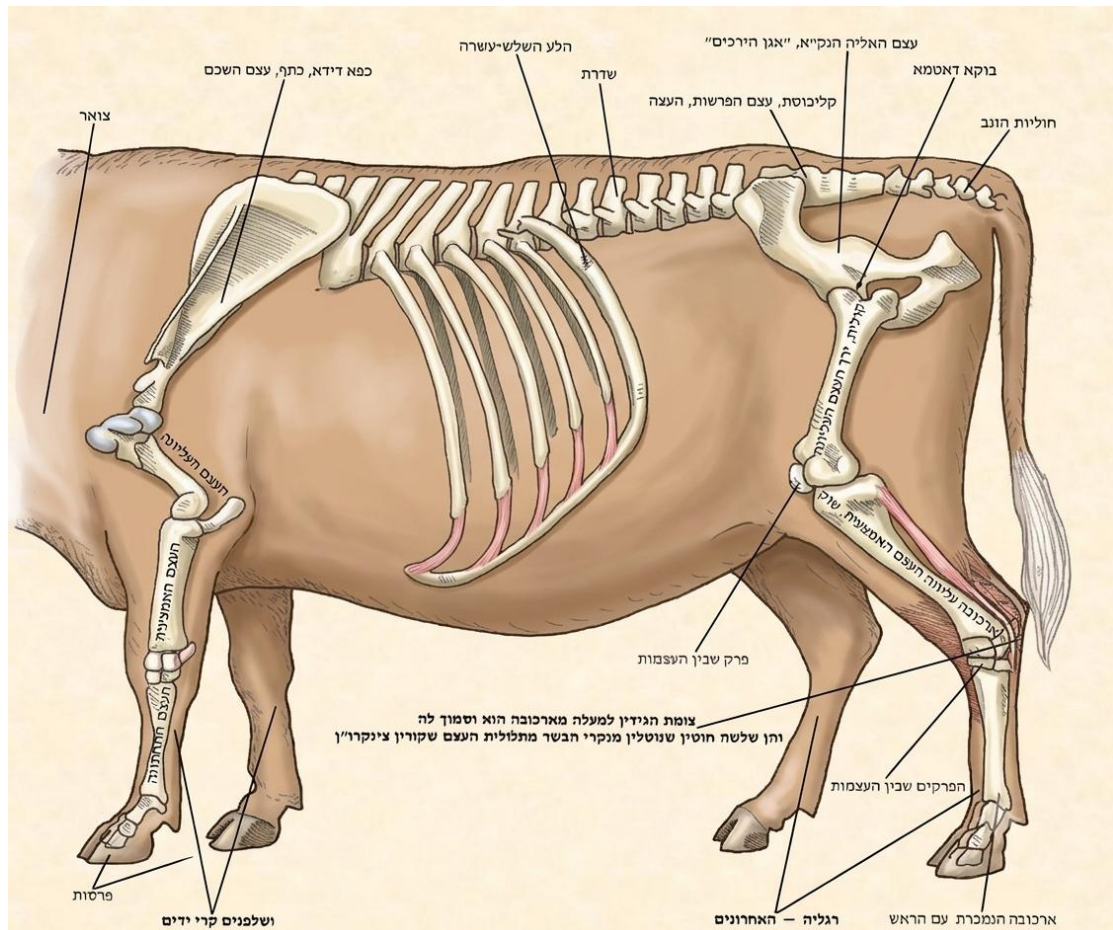
<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

העצם הקטן שבין הארכובה הנמכרת עם הראש ובין השוק והוא הנקרא ערקום ובלשון אשכנז משיאך נחשב מן הארכובה, שאם נחתך תוך הערקום כשרה².

² כתב הגה"ת או"ה בסוף הספר וז"ל אך מהרי"ש אמר שהארכובה הוא הגלד שבין העצמות והיינו בין בבהמה בין בעוף, עכ"ל. לפ"ז אין שם סתם ארכובה חל על העצם הקטן שקורין משי"ך, שהרי כלל גם העוף בזה, ובעוף אין בו משי"ך ולא שום עצם מפסיק בין עצמו התחתון לאמצעי, אלא ע"כ על מקום המפסיק בין עצמות שקורין בל"א גלי"ד, ע"ז אמר דאם נחתך שם בין הפרקים דמריפה, נמצא לפ"ז במשי"ך עצמו וכ"ש למטה ממנו כשרה, אלא על הגלד דהיינו מקום המפסיק בין המשי"ך לעצם האמצעי דן לאסור, אבל המשי"ך עצמה היא שייכה לעצם התחתון וממנה התחלת עצם התחתון. ואעפ"י שהאידנא אותו עצם אינו נמכר עם הראש אין זה ראייה דשמא בימיהם לא היה כך, וכמ"ש רש"ל סימן י"א, גם ב"י בשם מהרי"ן חביב כתב בשם ר' ירוחם שאין איסור בארכובה עצמה רק בינה לשוק וכמו שפסק בש"ע, גם בד"מ מביאין ופסק כן בהג"ה וכך הם ג"כ דברי המחבר כאן, וכ"פ מהרש"ל, ולדעתם נוטה המ"ז, ודלא כהש"ך והפר"ח שרוצים להחמיר במשי"ך עצמו דלא ככל הני פוסקים. ובעוף אם נחתך בין הפרקים, דהיינו בין פרק התחתון לפרק האמצעי, יש להטריף בפשיטות, ולא שאני לן בין עור ובשר חופין את רובו או לא אלא בכל גונא יש להטריף מפני חשש פסיקות צומות הגידין,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

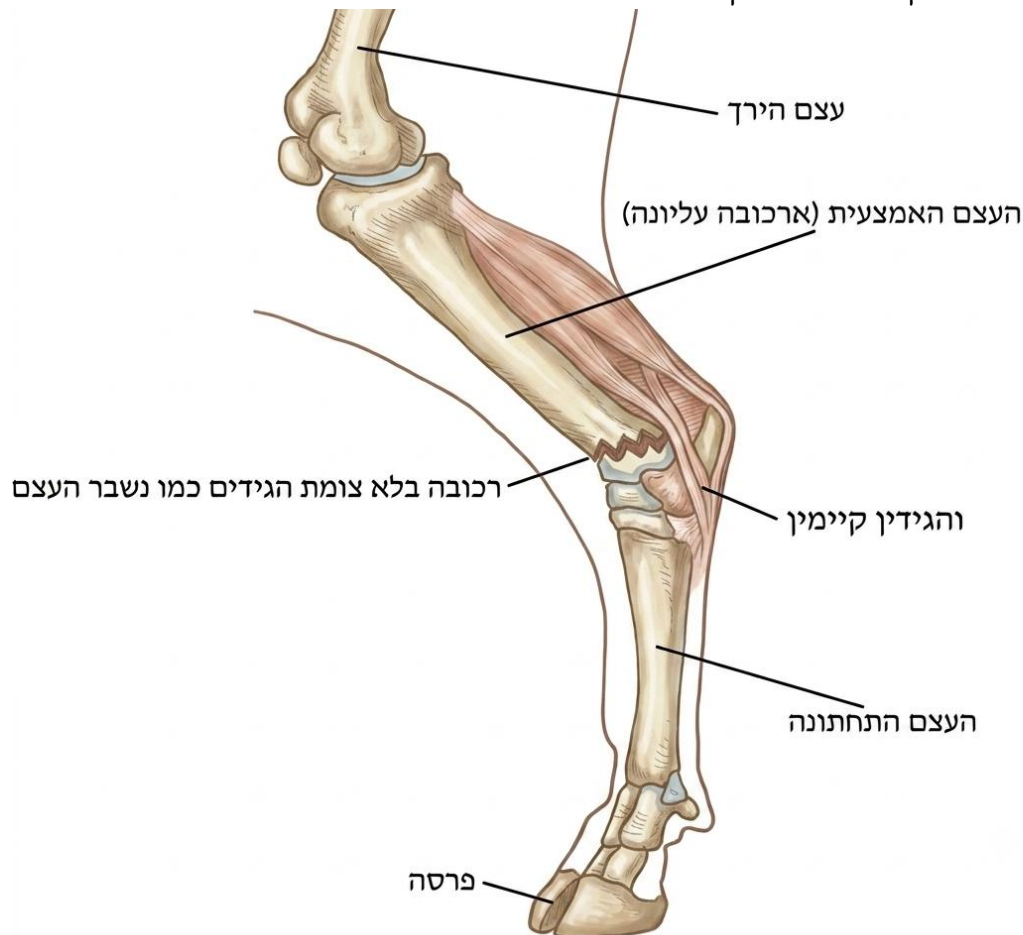
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

למעלה ממנו בין בעצם האמצעי בין בעצם הקולית בכל מקום שיחתך שם
טריפה אף על פי שצומת הגידין קיימין, ואפילו אם היה החתך בתוך הפרק
שבין הערקום ולשוק טריפה שאינה יכולה לחיות עוד.

שהרי בבהמה התחלת טריפות פסיקות צומות הגידין הוא מיד למעלה מן הערקום כדאיתא בש"ס וכדלקמן
בסי' נ"ו ס"ג, וא"כ בעוף דליכא ערקום פשיטא שיש לנו להחמיר ולומר שמתחילים מיד צומות הגידין מסוף
פרק התחתון ולמעלה, ולדין בין הפרקים ידיה כמו בין הפרקים שיש בין ערקום לפרק האמצעי בבהמה וכמו
שכלל מהרי"ש באמת גם העוף כזה ודו"ק.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וכן אם נחתך בתוך הפרק במקום שמחובר השוק עם עצם הקולית טריפה, ויש מכשירין בעצם האמצעי למעלה מצומת הגידין אפילו נחתך לגמרי, ולדידהו הוי טריפות דצומות הגידין טריפה החוזרת להכשירה³, שאם נחתכה במקום צומת הגידין ולא חתך יותר הוי טריפה, ואם רוצה אח"כ לחתוך למעלה מהם חוזרת להכשירה, אף על גב דאין הדעת נותן כן, קים להו דהכי הוא חותכה מכאן ומתה חותכה מכאן וחיה, אבל אנו נוהגין להחמיר כסברא ראשונה.

ב. וכן שניטל צומת הגידין נשבר העצם אם רוב הבשר קיים שחיטתו מטהרתו ואם לאו אין שחיטתו מטהרתו

ניטלו צומת⁴ הגידין⁵ או שנפסקו באמצע החוט טריפה, אף על גב שכל העצם קיים⁶, והוא שניטלו לגמרי, אבל לא ניטלו לגמרי אלא שנעקרו מן הארכובה ונקפלו מעל העצם כיון שעדיין הם יונקין מן הגוף י"א⁷ שכשרה, וי"א⁸

³ וזהו דעת רמב"ן במור בס"ס נ"ו אבל הרא"ש פליג עליו בתרווייהו בעיקר הפסק במה שהוא מכשיר בנחתכו רגליה למעלה מצ"ה ובמה שכתב לחתוך הרגל למעלה מצ"ה להכשירה לפי דבריו, כתב הרא"ש ז"ל [בפ"ד סי' ז], ודעת רחוקה היא זו, וטעמיה כיון שנחתכו במקום צ"ה וכבר נאסרה ואיך תחזור להכשירה כשחתך למעלה מצ"ה.

⁴ שו"ע ונו"כ נו א

⁵ בהנה"ה בשו"ע כתב מקום שהגידין נקשרים יחד, לשון מבעד לצמתך (שיר השירים ד, א) הנה לפרש"י (עו. ד"ה צומתין) י"ל שהוא במקום שהג' גידין נקשרים ביחד ונראה כגיד א'. אבל לפי מה שכתב הרמב"ם בפ"י המשנה [פ"ד מ"ו] וז"ל שהעצבים מתערבין עם הבשר ואז יתהוה מהן הגיד הנקרא בלשון ערב עצל"ה, אח"כ מתפרשין ממנו, ר"ל מן הבשר, ומתחברין אחר שמתרחקין מעיקרן ואז יתהוה מהן יתר מן היתירות, וצוה"ג הוא קיבוץ היתירין עכ"ל, וא"כ הא דנקראו "צוה"ג", משום דכל גיד הוא מקובץ מהרבה עצבים. יד יהודה ב.

⁶ אפשר שיהא ניטלו ולא יהיה נפסקו, כגון שחתך למעלה במקום שלא נעשו טריפה בפסיקתו, וכן למטה נגד הערקום וקפלן מעל העצם, וגם זה הוא טריפה. גם להמחבר דס"ל [בס"י נה רסע' א] דאם נחתך כל הרגל למעלה בשוק כשר, הגם שג"כ ניטלו הצוה"ג, הוא דוקא בניטלו עם העצם, משא"כ אם העצם קיים רק הם לבד ניטלו טריפה, וזה באמת לא ידעינן מהא דנפסקו. יד יהודה שם

⁷ לבוש שנמשך אחר הב"י דמכשיר בכה"ג

⁸ הב"ח וט"ז וש"ך א ופר"ח כולם פסקו כמ"ש הראב"ד בהשגות בפ"ח דאפילו לא ניטלו לגמרי רק שנעקרו מן הארכובה ונקפלו מן העצם עד למעלה טריפה, ודייק לה מדקתני וכן שניטל צומת הגידין ולא קתני נחתך כי היכי דפתח, ואף על גב דלמאן דמפרש מתניתין בארכובה הנמכרת עם הראש אקשינן עליה מהא דקתני וכן שניטל צומת הגידין ולא משני דסיפא דמתניתין אתא לאשמועינן דהך חרושא שאפילו לא ניטלו לגמרי טריפה, היינו משום דאכתי קשה דליתני ניטל צומת הגידין וכ"ש נחתכו וכמ"ש רש"י לשם ואי הוה קתני ניטל לחודיה הוה דייקנינן נמי כסברת הראב"ד מדקתני ניטל ולא נחתך, פר"ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

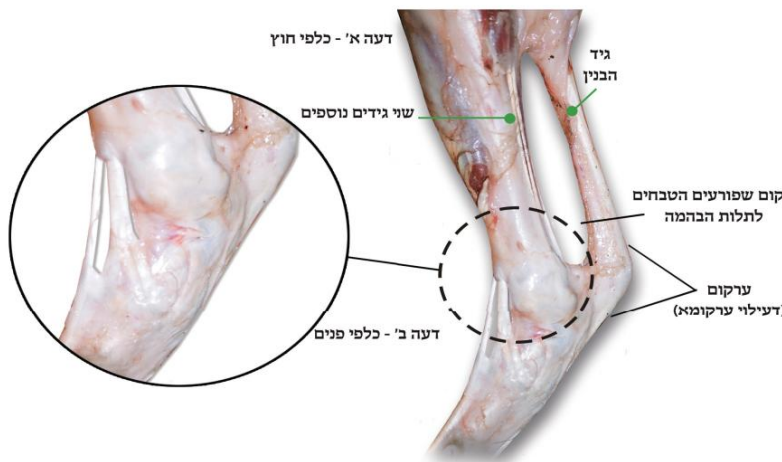
הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שאפילו לא ניטלו לגמרי רק שנעקרו מן הארכובה ונקפלו מן העצם עד למעלה, טריפה.

ג. ואלו הן צומת הגידין ... דאגרמא ולבר ... דעילוי ערקומא ... הינא דפרעי טבחי

וצומת הגידין⁹ הם בבהמה¹⁰ בעצם האמצעי בסופו, ונחלקו רבותינו ז"ל אם

החיצוניים נקראו צומת הגידין או הפנימים לצד חלל הגוף¹¹, ולפיכך יש לנהוג מספק דין צומת הגידין הן באותן שכלפי חוץ שהזנב נופל עליו הן באותן שכלפי פנים לצד חלל הגוף¹².

⁹ שו"ע ונו"כ שם ב - ד

¹⁰ נקט "בבהמה" משום דבעוף אין כאן חיצונים ופנימיים אלא כולוהו הם צוה"ג, והם מקיפין כל הרגל כמבואר בהרמב"ם בפירוש המשנה ובהרא"ה בבה"ב. והפ"מ היה לו טעות בזה. יד יהודה ה' ¹¹ הוא דעת הראב"ד והחכמי פרוכניציה, וכן הוא ברבינו יהונתן [עו א], והסכימו לדעתו גם הרמב"ן והרשב"א והר"ן והרי"ו. אבל דעת רש"י הוא נמי דעת הר"ף והרמב"ם, ובודאי דכן היה הקבלה בידם עוד מימי הגאונים. והרא"ש משיג בחזק יד על הראב"ד, וכתב דלמראה עיניו ישפוט, והוא בדק ומצא להיפך. וכן באשכול [סדר יח טריפות סוסי' ב] כתב דבימיו נפל בזה מחלוקת ואין כאן הכרע אלא קבלותינו ע"כ, ועיין יד יהודה מש"כ בזה. והנה המחבר, הגם שבספרו הביא דעת רש"י חביב שיש להחמיר בשני הדעות, מ"מ כאן בהמחבר [סע' ב] כתב דעה א' בסתם והשניה בשם יש מי שאומר, מבואר דתפס דהעיקר בדעה א' אך כתב דעה השניה לבעל נפש שירצה לחוש לדעה זו ג"כ.

¹² וכ"כ הבי"ח כתב דהכי נהוג להחמיר בשני הסברות, וכ"פ מהרש"ל פרק המקשה סי' י"ד וכ"כ רמ"א בהג"ה. ויש להחמיר בשני הסברות וכן עיקר וכן הסכימו האחרונים ז"ל. וכ"כ בש"ך ב וכ"כ בד"מ ובת"ח כלל פ"ז דין י' בלבוש כתב ולפיכך היה ראוי לנהוג מספק וכו' אלא שלא נתפשט המנהג כן באלו הארצות, אלא אותן שכלפי חוץ קורין צומת הגידין. ועיין בש"ך וחגורת שמואל כתבו ולא ידעתי מנין לו זה. והנה גם הרמ"א תפס עיקר בדעה א', על כן לא מבעיא ביש ספק בהם דיש להתיר, אך גם בהפסד רב משמע דיש לסמוך על דעה א', וכן סבר הפ"מ [ש"ד ס"ק ב], אך כתב דלא מצא מי שיתיר בהפ"מ. והנה נמצא בדברי חמודות שמתיר בהפ"מ, ובודאי כדאי רש"י ותוס' והרי"ף והרמב"ם והרא"ש והראב"ן והראב"ה וכל חכמי אשכנז וצרפת [המובאים ברא"ש פ"ד סוסי' ז] לסמוך עליהם בהפסד רב, וצ"ע. יד יהודה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

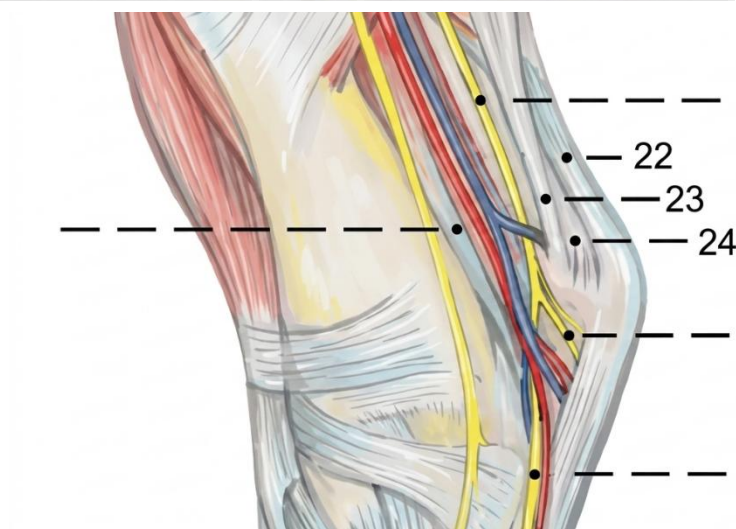
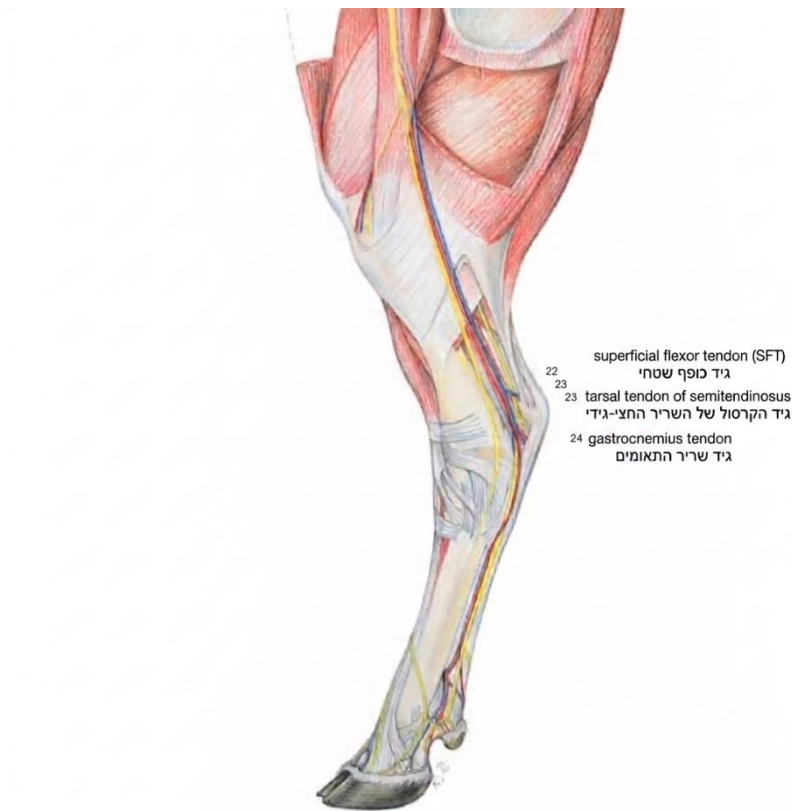
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הגידים החיצוניים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

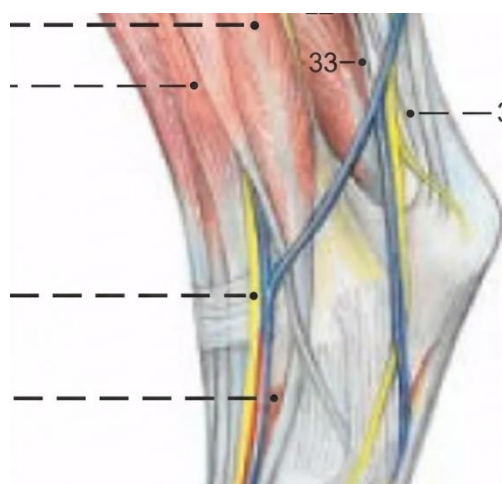

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הפנמיים

הגידים

33—

— 34 tarsal tendon of biceps
גיד טרסלי של הדו-ראשי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

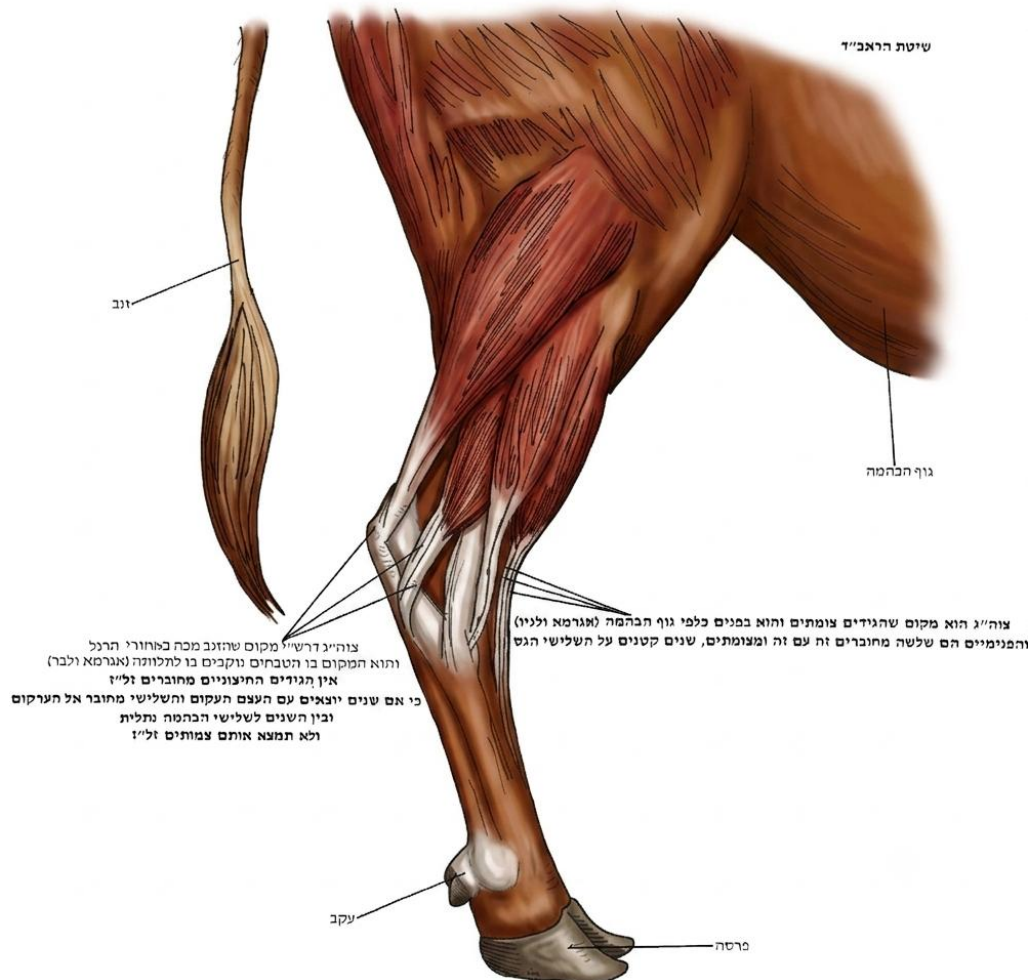
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והתחלתם הוא מן הערקום ולמעלה, שעצם קמץ יש שמחבר השוק לארכובה הנמכרת עם הראש ושמו ערקום, והוא ששוחקין בו התינוקות שקורין בלשון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

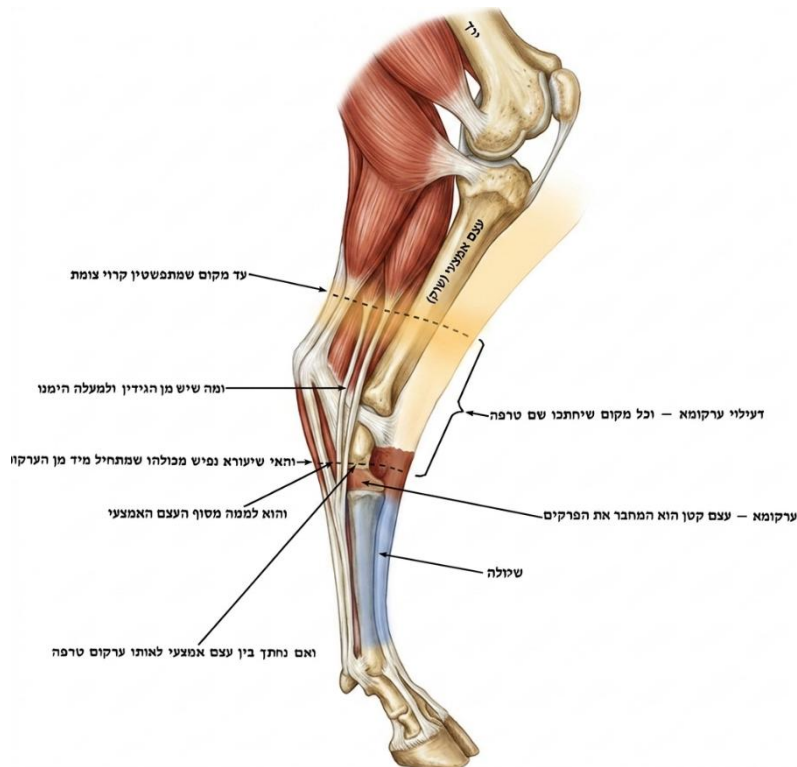
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אשכנז טשי"ך,
ולמעלה ממנו¹³
מתחברין¹⁴
וצומתין גידין
אלו ועולין
ומתפשטין בשוק
עד שמתרכבין
וחוזרין להיות
בעין בשר¹⁵.

¹³ פי' שלמעלה מהערקום ערום בלא בשר כב' או ג' אצבעות והגידים אדוקים בו וכל זמן שהם צמותין וקשורים הג' יחד קרוי צומת עד מקום שמתפצלין זה מזה. מ"ז שם

¹⁴ לפרש"י הוא ניהא שפיר, דעצם העקום הולך מהעצם שלמעלה מהערקום והולך בעקמומית, ובסוף העצם ההוא מתחברים וצומתין גידים אלו, והוא ממש נגד התחלת עצם השוק, אבל לדעת הראב"ד צריכין לדחוק בזה, ועיין בארוך [ס"ק ז].

¹⁵ ביד יהודה הנה רש"י כתב דהוא עוד למטה מסוף עצם אמצעי, ואם חותך בין עצם אמצעי לערקום טריפה, וכן הוא בשו"ת הרא"ש. אבל באמת אין מקום לחתוך כלל שם, כי הערקום במקום הסמוך להשוק יש לו שני עגולים והרי"ן גדול באמצע, ושני העגולים נכנסים בתוך הנקבים שבעצם השוק שם, א"כ עצם השוק הוא הולך על הערקום. ובאמת משמע בהרי"ו דאין צוה"ג מתחילין בעצם השוק, אלא אחר כלות הערקום בפנים, אבל הרשב"א בתוה"ב ובעל העיטור והראב"ה והביאו גם המרדכי כתבו דהם מהתחלת עצם השוק, אבל בין עצם השוק לערקום לא נמצא כלל [ארוך רס"ק ו]. ובעוף לא נמצא ערקום, רק נמצא עצם קטן מאוד לצד פנים העוף אשר מונח בין עצם התחתון להשוק, אבל אינו מפריש ביניהם כי נכנס בתוך העגולים של עצם השוק למטה, ועצם השוק הוא סמוך לעצם התחתון, ונראה נמי בעצם התחתון למעלה כמו פגמים מעט וגבוה באמצע אשר סובבים בו העגולים של עצם השוק למטה, ויש מקום לומר דהעגולים אלו הם במקום ערקום דבהמה, והצוה"ג מתחילין סמוך לעגולים אלו. וכן יש להחמיר שלא לחשוב האצבע זולת ממעלה להחריץ. אבל יש להחמיר נמי שמתחילין מהתחלת עצם השוק, ואם חותך בין עצם השוק להתחתון נמי יש לאסור, משום דגם צוה"ג נמשכו קצת למטה, ועיין בארוך [שם ד"ה והנה].

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

נפסקו או ניטלו כנגד הערקום¹⁶ כשרה¹⁷.

¹⁶ וכתב הש"ך דהכא מייירי בענין דליכא חששא דצ"ה למעלה וכגון שנחתך לפנינו רק כנגד הערקום, אבל היכא דנשבר הערקום ואיכא חששא דצ"ה שמא מכח השבירה נפסק א' מהגידין למעלה לדין דלא בקיאיין בבדיקה, מריפה, ע"כ. והפר"ח חולק עליו וכתב ואינו מחוור דכיון דאין כאן ריעותא כי אם בערקום אין כאן חשש פסיקת צ"ה כי אם כשיש ריעותא במקום צ"ה דאז לדין דלא בקיאיין בבדיקה, מריפה, ע"כ, ועייין בזה בסימן ל"ה סק"ב באריכות.

¹⁷ ואעפ"י שצ"ה מתפשטין עד העקב כבר התחילו להתקשות ונעשית כעצם ואין מריפות צ"ה אלא במקום שהם רכים, ט"ז) כנגד הערקום. עש"ך דפי' מ"ש בשערי דורא ששם הוא צומת הגידין היינו שיש לחוש שמא מחמת השבר איתרע קצת למעלה בצומת הגידין ואין אנו בקיאיין ואפילו נתרפא שבר אל שבר יחדיו יודבקו לא מהני כל שאין המריפה מחמת עצמו ואלו משום חתיכת רגל היה מהני שבר אל שבר יחדיו יודבקו עיין ש"ך סימן נ"ה א' אמנם הט"ז שם אות א' מפרש דברי השערי דורא בנחתך רכובה היינו הגליל בין המשי"ך לשוק ששם וודאי יש צומת הגידין וכמו שאבאר ולדידי' במשי"ך כל שנתרפא שבר אל שבר יחדיו יודבקו לכולי עלמא כשירה יע"ש ומ"ש הש"ך ראה מרש"י צנא דאינקורי לא הבינותי דבעוף ליכא משי"ך כלל ודוחק גדול לומר שיש מיני עופות שיש להם משי"ך ומ"ש וברק צומת הגידין אלמעלה מרכובה או רכובה היינו גל"ד ושייך לשון שבירה בגל"ד ודע דצומת הגידין בבחמה הם בין משי"ך לשוק כי כן פירש"י חולין ע"ו ד"ה דעילוי ערקומא ואם נחתך בין שוק לאותו עצם מריפה וכן הרא"ש בתשובה כלל כ' סימן י"ו כתב לבנו ה"ר יחיאל דמה ששאל מה איכא בין אנרמא ולגו ובין עלוי ערקום דבר מועט אם נפסקו בין שוק לעצם קטן וכבר כתבנו בסימן נ"ה דבעוף בין תחתון לשוק הוויין צומת הגידין ואין להקל:

(יא) נפסקו או ניטלו. נקט כאן מתחילה "נפסקו" משום דא"א להיות ניטלו כנגד הערקום, זולת אם נפסקו ג"כ, על כן נקט דרך לא זה אף זה.

(יב) כנגד הערקום. וכן אם נשבר הערקום אין חשש לצוה"ג. זולת אם נשבר הערקום סמוך לעצם השוק, אז יש לבדוק צוה"ג בהתחלת עצם השוק שמא נפסקו שם, ועייין בארוך [ס"ק ט].

(יג) והוא המקום שהטבחים כו'. לא ידעתי מה צורך לזה דהא כבר ידוע היטב מהיכן מתחילין מהתחלת עצם השוק, וגם סימן זה אינו בדיוק כלל [ארוך ס"ק י].

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

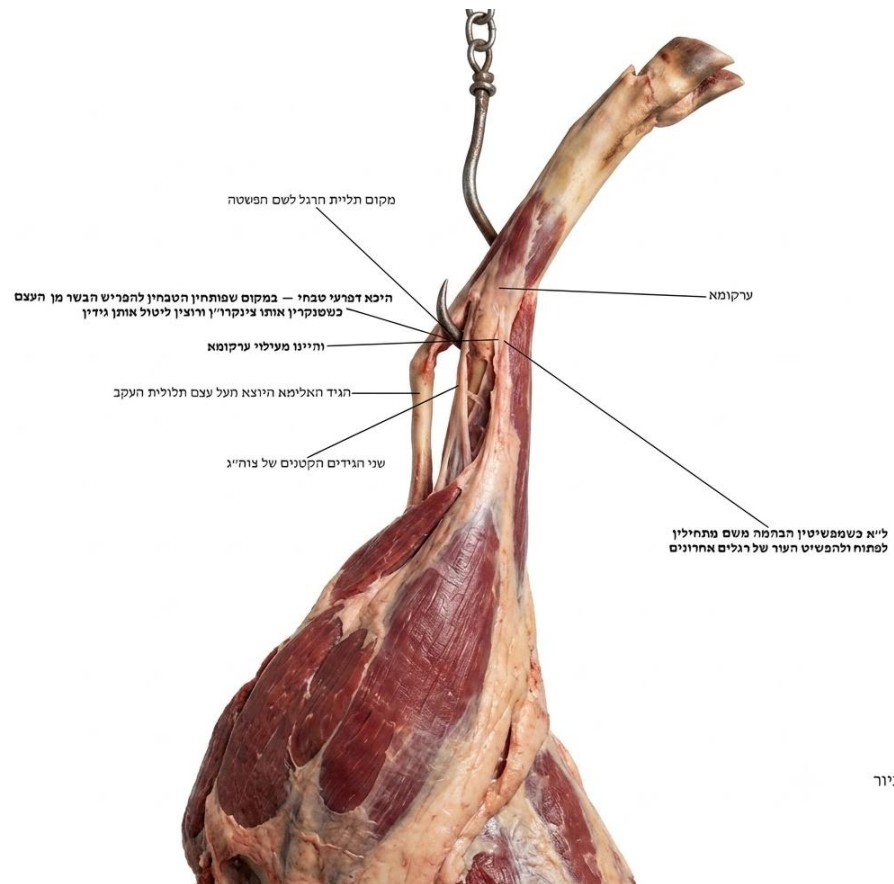
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

נפסקו או נטלו למעלה מן הערקום והוא המקום שהטבחים תולין בו טריפה.

ד. צומת הגידין שאמרו מקום שהגידין צומתין בו וממקום שצומתין עד מקום שמתפשטין וכמה אמר אביי ארבעה בטדי בתורא בדקה מאי אמר אביי בליטי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ושיעור ארכן ממקום שמתחילין להיות צומתין עד שמתפשטין בו בבשר¹⁸,
בגסה הוא ט"ז¹⁹ אצבעות²⁰, ובבהמה דקה²¹ לא נתנו בה חכמים שיעור אלא
במראיתן ובמישושן, דכל זמן שהם לבנים וקשים ועבים יש להם דין צומת
הגידין, אבל משהם מתחילין להתרכך או שהם קטנים ודקים אין להם דין
צומת הגידין.

דף עו:

**ה. תלתא חוטי הוז חד אלימא ותרי קטיני ... איפסיק אלימא
האיכא רוב מנין איפסיק קטיני האיכא רוב בנין**

¹⁸ ובאמת נראה דיש מחלוקת נמי בהכונה "המתפשטין", דלרש"י הוא רק עד שהתחילו הגידין להתפשט זה מזה, ולא להיות השלשה מחוברין יחד, אבל להרמב"ם הוא עד שחוזרין ונעשים הגידין עצמם כבשר, ע"כ השיעור ארוך יותר. יג יהודה יד

¹⁹ ובמחבר ויש מי שאורמ ארבע אצבעות ועיין ש"ך מב יב שארבע אצבעות הוא פי' בטדא דתורא בש"ס ויש פוסקים מפרשים בטדא דתורא היינו ב' אצבעות ומביאם ב"י וכן לקמן סימן נ"ו סעיף ה' בשם יש מי שאומר ע"ש.

²⁰ באמת הוא שיעור ארוך מאוד, וצ"ל דהוא בשור הגדול אבל בסתם בהמה אם רואה שכבר חזרו כבשר, מה ניחוש עוד. ומצאתי להרש"ל ביש"ש [פ"ד] סי' ט"ו דכתב כן. ומכש"כ אם מגיע למעלה מחצי עצם אין לחוש עוד, כמ"ש הרש"ל שם. יד יהודה טו

²¹ הרשב"א ס"ל דגם בעוף נמי הוא כמו בהמה דקה. ע"כ נראה דבעוף הינדיק שהצוה"ג שלו הם עצמות ממש בודאי לדעתו אינם בכלל צוה"ג, וכ"כ בתשובה דהגם דהצוה"ג הולכין עד למטה כיון דמתקשין כעצם אינם בכלל צוה"ג. מיהא הרא"ה והר"ן ס"ל דבעוף לא נתנו סימן כלל. אבל אנן קיי"ל כהרשב"א, וגם דמ"מ גידין אמרינן אבל לא עצמות, וצ"ע. ובעוף שקורין קרפאטוא אומרים שאין לו צוה"ג, ונכון לחקור אחר זה נארוך ס"ק ח. יד יהודה יז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

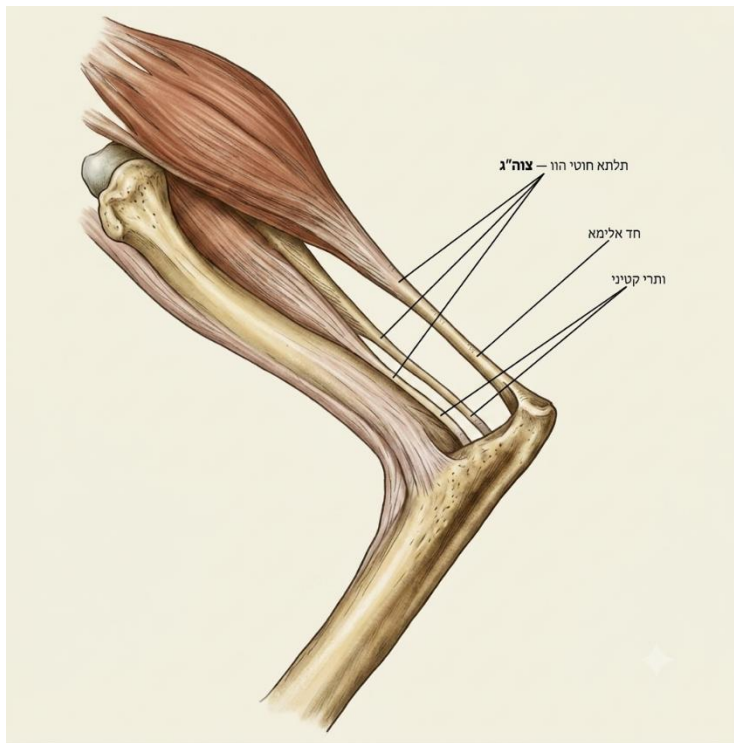
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וגידין אלו שלשה²² הם אחד עב ושנים דקים, העב מונח על השנים הדקים והוא אותו שמפרידין כשתולין את הבהמה ברגליה²³, והשנים הם דבוקים בבשר ובעצם, ולפעמים נמצאו גידין אחרים שנבלעים באלו בזכרות בנקבות ואותן אינן בכלל צומות הגידין.

ונחתך צומת הגידין דמריפה, היינו דוקא שנחתך רוב של רוב בנין ורוב של רוב מנין, כיצד:

נחתכו שנים הקטנים אפילו לגמרי ונשאר העב קיים, ואפילו נחתך גם כן מעט ממנו ונשאר הרוב ממנו כשרה, דהא נשאר רוב של רוב הבניין שהעב הוא גדול מן השנים הקטנים, וכן אם נחתך העב אפילו לגמרי ונשארו קיים השנים הקטנים, ואפילו נחתך גם כן מיעוט מן השנים הקטנים נמי כשרה דהא נשאר רוב של רוב המנין, עד שיחתוך רוב של כל אחד ואחד²⁴ מאלו

²² שו"ע ונו"כ שם ז

²³ זהו למ"ד כלפי חוץ

²⁴ ושם בגמרא אמר ר"י אמר רב צומת הגידין שאמרו ברובו מאי רובו כל א' וא', והקשה הרשב"א בחדושי' ובת"ה דאמאי בעינן רוב כל א' וא' אפילו ברוב אלימא ורוב א' מן קטינא הו"ל למיסר דהא רובו ככולו וליכא מאן דמכשיר בהא, ותירץ דא"נ אלא דהא קמ"ל דאע"ג דאיפסק רוב תרי קטיני לא מיטרפא עד דאיפסק נמי אלימא בהדיהו ועיין בפר"ח, ולפ"ז איכא בהא קולא וחומרא דלעולם אולינן בתר רובא ולא אשגחין במיעוטא כלל, ומש"ה כי איפסקו רוב אלימא ורוב א' מן קטיני טריפה משום דהו"ל כאלו איפסקו לגמרי אלימא וחד מן קטיני, ואזדא לה רוב בנין ורוב מניין והיינו לחומרא, וכן לקולא דאי איפסק תרי קטיני לגמרי ומיעוטא מן האלים או נפסק אלימא לגמרי ותרי מיעוטא דתרי קטיני אפ"ה כשירה משום דרובו ככולו ואיכא רוב בנין או רוב מנין, וכך הם דברי הלבוש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הג', דלא נשתייר לא רוב של רוב בנין ולא רוב מניין. וי"א²⁵ דבבהמה נמי טריפה בנפסק רוב אחד מהן וראוי להחמיר באיסור דאורייתא.

ו. בעופות שיתסר חוטי הווי אי פסיק חד מינייהו טרפה

ובעוף הם²⁶ גם כן בעצם האמצעי בסופו הסמוך לארכובה התחתונה²⁷ כמו בבהמה, וסימן מקום שכלין שם הוא כמו שנתבאר סימנם לעיל בבהמה דקה, והם ט"ז חוטים בעוף²⁸, וחמור עוף מבהמה שאפילו לא נפסק אלא רובו של אחד מהם איזה מהם שיהיה טריפה.

ז. למעלה מן הארכובה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר ואם לאו זה וזה אסור למטה מן הארכובה אם רוב הבשר קיים זה וזה מותר אם לאו אבר אסור ובהמה מותרת ... בעינן רוב עוביו ובעינן רוב הקיפו

כל מקום שאמרנו²⁹ שאם יחתך שם הרגל שהוא טריפה, כגון מראש עצם התחתון במקום שהוא מחובר לשוק, ולמעלה בין בעצם האמצעי בין בעצם

²⁵ סמ"ג וסמ"ק וסח"ת פסקו כרש"י דבבהמה נמי טריפה בנפסק רוב אחד מהן וראוי להחמיר באיסור דאורייתא, שוב נ"ל מדברי מהרי"ק שורש ל"ח שכך תופש עיקר, והכי נמי מבואר בהגהת ש"ד סי' פ"ו כ"ב הב"ח וכ"פ האו"ה כלל ג' סוף דין ב' וכן הוא בהגהת מיימוני, ש"ך ו. באמת אינו איסור דאורייתא רק ספיקא דאורייתא גם לפי דעת המחמירין, וגם אף באיסור דאורייתא ממש אמרה לנו התורה לילך בתר רובא, וכאן רוב הפוסקים קדמונים והרבה מן האחרונים מתירין לגמרי, על כן אין לחוש זולת שלא בהפמ"ר, אבל במקום הפמ"ר אין מקום לחוש כלל וכלל. וזה בגידין החיצונים, אבל בגידין הפנימיים אין מקום לחוש כלל וכלל. יד יהודה יט

²⁶ שו"ע ונו"כ שם ח

²⁷ הוא לאפוקי ממש"כ הרמב"ם [פ"ח הי"ד] דהם בעצם התחתון שבו קשקשים, והרמב"ם עצמו [פאה"ד סי' ל מובא בב"י כאן] צוה למוחקו. יד יהודה כב

²⁸ הם מקיפין את כל הרגל ולא נמצא יותר, דלא כהפ"מ שהיה לו טעות מחמת דברי הרא"ש וסבר דגם בו נמצא חיצונים ופנימיים, והם יותר מ"ו, ואיזה אחרונים הלכו אחריו כסומא בארובה, והוא טעות וכבר כתבתי מזה לעיל [ס"ק ה.]. ואם אין ריעותא במקום צוה"ג ובדק פ"א ולא מצא אלא ט"ו, אך אחד הוא עב, א"צ לנפצו כלל לראות אם הם שנים, דמסתמא הוא שנים כמו דאמרין בגמרא [עו ב.]. אבל אם יש ריעותא במקום צוה"ג, אנן ממילא אין בקיאות לבדוק בעוף אף באוואז, כמו שיתבאר אי"ה לקמן [ס"ק לב.]. אך גם אם ירצה לסמוך על שאר אחרונים בזה, עכ"פ אם לא ימצא אלא ט"ו ואחד עב לא יסמוך כעת על הניפוף, יד יהודה כג

²⁹ שו"ע ונו"כ נה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הקולית עד מקום שהוא מחובר לגוף, אפילו לא נחתך לגמרי אלא שנשבר העצם ויצא לחוץ לאויר העולם³⁰ פעם אחת בחיי הבהמה, ואף על פי שחזר ונקשר אם אין עור ובשר חופין את רובו חשוב כאילו נחתך לגמרי ומריפה, בין בבהמה בין בעוף הואיל ויצא לחוץ בחיי הבהמה³¹.

אבל אם עור ובשר עודנו מדובק סביב השבר וחופה את רובו, הכל מותר בין הבהמה בין האבר, ואפילו אם נפל קצת מן העצם הנשבר, אם יש בעור ובשר הקיים שהיה יכול לחפות השבר אף אם לא נפל העצם כשר, אבל אם אין בו כדי לחפותו אילו לא נפל אף על פי שיש בו כדי לחפותו עתה מריפה.

ורוב זה שאמרנו צריך שיהא חופה רוב עוביו ורוב הקיפו, פירוש העצם בקצת מקומות אינו שוה בעיגול אלא הוא רחב מצד אחד והולך ומצר לצד השני ונעשה כמו משולש. ובכל הצדדין מאמצע הרוחב עד הקצה שבנגדו נקרא עובי העצם, ושיעור אורך החוט המקיף כל סביבו נקרא הקיפו, וכשהבשר החופה הוא סביב מקום רחב אחד ונוטה לשני צדדין עד פחות מחציו מעט אז רוב הקיפו חפוי ורוב עוביו אינו חפוי. וכשהוא מקיף סביב מצד אחד ואפילו הרבה עד שהוא יותר מחציו מעט אז רוב עוביו חפוי, אבל רוב הקיפו אינו חפוי. הלכך צריך לשער שיהא הבשר החופה רוב עביו ורוב הקיפו³².

³⁰ ולא דוקא שיצא העצם לחוץ ממש אלא גילוייו לחוץ מיקרי יציאתו, וכן מתבאר מדברי רש"י ומדברי הרמב"ם בפירוש המשניות והריב"ש בתשובות סי' רצ"ו, וכן נראה דאי יצאה העצם לחוץ ממש הרי נתקלף הבשר מעל העצם ולקמן בס"י יתבאר שאסורה מספק, פר"ח.

³¹ לאפוקי שאם לא יצא לחוץ דהיינו שהעור שלם ומקיף אותו מכל צדדיו ואין שם נקב כלל דלא בעינן רוב בשר קיים וכן דעת רש"י והרא"ש והריב"ש בתשובה בס"י רצ"ו וכן דעת הרמב"ם בפ"י המשניות וכן נראה מדבריו בחבורו וכן עיקר, ולאפוקי מהרשב"א בחידושו ובת"ה דף מ"ט ע"ב שכתב בשם רבו הר"י שאעפ"י שלא יצא העצם לחוץ דהיינו שהעור שלם אף על גב דלא בעינן עור ובשר חופין את רובו מ"מ בעינן רוב בשר קיים דהיינו שלא נימל וליתא. פר"ח.

³² כ"כ בלבד ובב"י פי' בע"א. אבל הפר"ח כתב וז"ל ודע שמ"ש הרשב"א והר"ן בשם ר"י בעל התוס' ומ"ש בתוס' שלנו ומ"ש הרא"ש והטור הכל דבר אחד והכל הולך למקום אחד דוק בדבריהם ותשכח כדברי, ופי' לפירושם שלפעמים עגול העצם אינו בהשואה אחת אלא מתקצר והולך ויוצא כמו עוקץ בזויות אחד וכל כמה שמתארך זה העוקץ כן מתרבה ההיקף, והשתא אם החפוי הוא לאותו צד של העוקץ אף אם החפוי הרבה יותר מרוב הקיפו מ"מ רוב עובי העצם נשאר מגולה ומריפה ואם החפוי הוא לצד העובי הו"ל מחופה רוב ההיקף עוביו אבל אינו מחופה רוב הקיפו שהרי רוב ההיקף ישנו בצד העוקץ משום הכי בעינן רוב עוביו ורוב הקיפו, ורבים לא דקדקו בלשונות הפוסקים הנזכרים והשיאו דעתם לדעת אחרת ועל החילוקים אנו מצמצמים אלא שבאו לחלוק עלינו את השוין, והרב בב"י הבין הדברים על בורין וכמ"ש ודברים ברורים הם, עכ"ל.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

ואם השבר הוא בעצם התחתון שהוא במקום שאינו נטרף אפילו היה נחתך לגמרי, אז אם עור ובשר חופין את רובו הכל מותר אפילו האבר, ואם אין עור ובשר חופין את רובו הבהמה מותרת והאבר אסור מדרבנן³³, גזירה משום אבר מן החי כיון דחשבינן ליה כחתוך, וצריך להשליך האבר ולחתוך גם מעט מן הצד המותר במקום השבר, כי כל מקום שהיתר ואיסור מחוברים יחד צריך להשליך גם מקום החתך³⁴, וצריך לחתכו קודם שימלחנו עם

³³ אם יש בו ספק אזלינן לקולא, ובסמ"ג עשין סי' ס"ג וסמ"ק בסי' רי"א כתבו שאסור להושיטו לבני נח מדרבנן, ויש לתמוה בזה דאטו רבנן מי גזרי גזירות לבני נח, ואינהו גופיהו מי צייתו להו לרבנן, וכיון דלדידהו שרי ליכא לפני עור. ותירץ הפר"ח שכיון שידוע שאבר מן החי אסור לב"נ אי שרינן להו להושיטו לב"נ תו לא מקיימי גזירת חכמים דאמרי אינשי מדשרי לב"נ ש"מ דלית ביה איסור אמ"ה, ומש"ה אלימו רבנן למילתייהו לאסור להושיטו לב"נ אף על גב דלדידהו שרי, א"נ נזרו בהאי הושמה שדומה לאמ"ה אטו אמ"ה גופיה דאסור ביה הושמה מן התורה, אבל דעת הרשב"א והר"ן בפא"ט נבי נשתברו אנפיה דשרי לעכו"ם אפי' לכתחילה ואין בו משום לפני עור לא תתן מכשול, וכתב הפר"ח וכן עיקר שאחר שנסתם התלמוד אין לנו לחדש גזירות מדעתינו ע"כ, אבל בסי' ס"ב ס"ק ז' העלה שם לדינא דאיסור אבר ובשר המדולדלים אסירי מן התורה משום אמ"ה, ולענין ספק אזלינן לחומרא כדין כל ספיקא דאורייתא ולפ"ז אסור להושיטו לב"נ, ופסקיו סותרין זה את זה, ועיי' מ"ש בסי' ס"ב ס"ק ז' שם.

³⁴ ר"ל במקום החתך במקום שהוא מחובר עתה מכח שהיתר ואיסור מחוברים יחד וא"א לצמצם, אבל ודאי שלא במקום החתך במקום עצם והבשר הנפרד מן האבר המדולדל א"צ לחתוך, ודלא כמהרש"ל וב"ח שהבינו דהפוסקים אסרו למעלה ממקום החתך אפי' העצם והבשר נפרד מן האבר המדולדל ולכן השיגו עליהם, וליתא. ולפ"ז לדין דאף בעור ובשר חופין את רוב האבר המדולדל אסור דאין אנו בקיאין איזה מיקרי חפוי בשר מקום החתך של כל הבשר שסביב השבירה אסור, אבל מעצם המותר למעלה א"צ לחתוך. ש"ך ופר"ח.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

הבהמה או העוף³⁵, ויש מחמירין³⁶ ואוסרין אף אם עור ובשר חופין את רובו אם יצאה השבירה פעם אחת מחיים דרך נקב קטן.

ומזה נתפשט המנהג באלו הארצות להטריף כל שבירה בעצם במקום שאם נחתך טריפה. ואף אם עור ובשר מקיפין אותו מכל צדדיו ואין שם נקב כלל³⁷, מכל מקום המנהג להטריף כי חילוקים רבים יש בדין חיפוי בשר ואין רבים בקיאים בהם, לפיכך מטריפין כל שבירה בעצם במקום שאם נחתך טריפה. ואין לשנות³⁸ אם לא במקום הפסד מרובה לפי ראות עיני המורה שיראה שיש להקל להורות כהלכה, ודוקא אם לא חזר ונקשר אבל חזר ונקשר יפה נוהגין להכשיר.

ח. עור מצטרף לבשר ... בר גוזלא דרכין

³⁵ ואם לא חתכו ונמלח או נצלה או נתבשל עם אותו האבר צריך ס' לבטלו ואם לאו הכל אסור וכן דעת האחרונים ולאפוקי מהט"ז שמקיל במקום הפסד אף בודאי יצא לחוץ ואפילו נתבשל ול"נ, וכ"כ בספר או"ה דכיון שנסתפקו הנאונים בנתבשל או נצלה אם נאסר הבשר או לא יש להחמיר בו, ומה שתמה עליו הט"ז דהא קי"ל ספיקא דרבנן לקולא ל"ק דזה מיקרי ספק מחמת חסרון ידיעה שלנו ולא מיקרי ספק, פר"ח, כתב הש"ך דכיון דאיסור זה קיל דאין באבר זה אלא מצות פרישה בלבד, ובלא"ה הרבה סוברים דאף באיסור דבוק כל הקדירה מצטרף לא מחמירין ביה באיסור דבוק, ועוד כיון דרבנן אחשבוהו להאי אבר המדולדל כאילו נחתך דהא משום הכי אסרוהו כאבר מן החי דמן התורה מותר כל שמחובר מעט, א"כ אין להחמיר לחשבו באיסור דבוק דהוי כתרי חומרי דסתרי אהדדי, אבל היכא דאין בתבשיל ס' דליכא למימר הכי צריך אח"כ ס' למ"ד חנ"נ בכל איסורין ע"כ, ומיהו אי מספקא לן אי יצא לחוץ או לא בין אם נקשר יפה או לא אזלינן לקולא ומותר התבשיל דהא דנהגין להשליך האבר בספק יצא לחוץ אינו אלא חומרא בעלמא דמעיקר הדין שרי משום דספיקא דרבנן לקולא, וכן דעת הש"ך והב"ח וכן עיקר ודלא כתשובת מ"ב ס"י מ' שאינו מתיר אלא בהפסד מרובה וליתא. כתב הפר"ח ס"ק י"ח ודע שעצם שאין בו טריפות מחמת שבירתו אף על פי שחזר העצם ונקשר יפה שבר אל שבר יחדיו ידבוקו אין זה מוציאנו מידי ספק שלא יצא לחוץ שכיון שאין הבהמה נטרפת ביציאתו אפשר שיוצא לחוץ וחזר ומתקשר יפה, ולפ"ז שבירה של אבר שאינו מטריף לא שאני לן אם השברים יחדיו ידבוקו או לא אלא אם העור יפה ושלם מבחוץ הכל שרי ואם יש חשש אולי יצא לחוץ משום חומרא ישליך האבר ע"כ.

³⁶ דעת רש"י ויש לחוש לדבריו אבל בהפסד מרובה יש לסמוך על התוספות והרא"ש וכן נראה מדברי הרמב"ם בחבורו וכ"כ בפ"י המשניות שאין הדבר תלוי ביציאת רוב העצם אלא ברוב בשר קיים וכמ"ש לעיל ס"ק י"ט, והכי דעת רמ"א והמחבר כמו שסיימו במקום הפסד מרובה לפי ראות עיני המורה שיראה להקל להורות כהלכה.

³⁷ דאז אין לחוש שמא יצא העצם לחוץ דהא אין להחזיק ריעותא דילמא היה נקב א"כ כשר אף לפירש"י וא"כ למה נהגו להטריף, ואפשר דנהגו להחמיר כדי שלא יבאו להכשיר כשהשבירה קצתה מגולה, א"נ שאין אנו בקיאים בבשר החופה ולכן נהגו להטריף בכל ענין עכ"ל ד"מ.

³⁸ וכבר תמהו כל האחרונים על פסק זה אעפ"כ אנו אין לנו אלא פסק רמ"א והמחבר ואין לשנות.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

והא דמכשרינן בשעור³⁹ ובשר חופין את רובו דוקא כשרוב החיפוי מן הבשר, ואז המיעוט של העור מצטרף עמו להכשיר, אבל אם החצי מן העור והחצי מן הבשר לא,

והני מילי בבהמה, אבל בעוף כיון שעורו רך מצטרף עם הבשר להכשיר אפילו מחצה בשר ומחצה עור, אבל עור לברו⁴⁰ אפילו בעוף אינו מציל⁴¹.

³⁹ שו"ע ונו"כ נה ז

⁴⁰ לאו דוקא לברו, דה"ה רוב עור ומיעוט בשר נמי לא מהני.

⁴¹ ש"ך מז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

